

3 Kända ombyggnader, förändringar och underhållsarbeten

3.1 Källor och litteratur

Riksantikvarieämbetets bygnadsregister, www.raa.se, Husby-Ärlinghundra kyrka, upprättad av A. Hållén 96-09-26

Sveriges kyrkor, Uppland, Volym 11, Henrik Cornell, Stockholm, 1920

Upplands kyrkor CXVI, Bengt Ingmar Kilström, andra omarbetade upplagan

Anders Bomgren, kyrkvaktmästare Husby-Ärlinghundra
Länstyrelsen i Stockholms läns arkiv
Stockholms läns museums arkiv

3.2 Kronologisk förteckning

Årtal	Händelse	Källa
1150-tal	Långhus, absidkor med gråstensvalv och torn uppförs.	Kilström
1200-tal eller tidigt 1300-tal	Långhuset förlängs västerut med en tredjedel av långhusets längd, dock ej till samma höjd som det äldre långhuset.	Kilström
1250- 1300-tal	Dopfunt av kalksten anskaffas.	Kilström
1200-tal	Skulptur av S. Mikael på draken. Skulptur av Madonna.	Kilström
1300-tal	Skulptur av Maria. Skulptur av Johannes.	Kilström
1400-tal	Möjligen tillverkas altarskåp.	Kilström
1300-tal	Triumfkrucifix anskaffas.	Kilström
1400- talets början	Långhusets två främre valv slås. Tornhuven får en hög spira. Eventuellt dekoreras kyrkan med kalkmålningar.	Kilström. SvK
1300- eller 1400-tal	Sakristia uppförs.	Kilström

1400-tal	Vapenhus uppförs.	Kilström
1690	Långhusets tillbyggnad höjs till det övrigt långhusets höjd och valvslås. Över långhusets västportal inmurade röda sandstenar med inskrift ”Restauratum anno 1690 P. Et P. Petro I Melandro”, ”Opera Laurenti M. Lancemanni in Brüsta 1690”.	Kilström. SvK
1714	Dopfunten flyttas till vapenhuset.	Kilström
1714	En gammal förfallen klockstapel och klocka omnämns.	Kilström
1714	En gammal predikstol överstruken med vattenfärg och en förgylld sol omnämns.	SvK
1715-18	Nya tak läggs på muren.	SvK
1717	Ny öppen klockstapel uppförs.	Kilström
1719	Den tidigare tornspiran byts ut mot den nuvarande svängda huven. Troligen sänks också tornets höjd. Kyrktaket täcks om. Vindflöjlarna på långhus- och vapenhuset har detta årtal. Fönstren förstoras troligen vid denna tid.	Kilström
1719	Klockstapeln fodras med bräder och spån.	SvK
1720	Den södra stigporten rivs och ersätts av en ny.	SvK
1721	Predikstol tillskriven Burchardt Prechts verkstad i Stockholm sätts upp. Två pyramider uppsätts och förgylls.	Kilström. SvK
1724	Den västra stigporten rivs och ersätts av en ny.	SvK
1724	Sakristians norra fönster huggs upp till sin nuvarande storlek.	SvK
1725	Nummertavla anskaffas.	SvK
1732	Predikstolen målas och förgylls första gången.	SvK

1741	Två skulpturer, Tron och Hoppet, snidade av Magnus Granlund, sätts upp som sidofigurer till altartavlan.	Kilström
1748	Dörren till trappan i muren som leder till predikstolen järnbeslås.	SvK
1799	Altare av trä. Altartavlan ersätts av ett träkors med nedhängande snidad svepduk.	Kilström
1700-tal	Läktarbarriär troligen 1700-tal.	SvK
1819	Klockstapel panelas in. Klockstapelns tak förändras.	Kilström. SvK
1833-34	Två stigportar tas ned och ersätts av murade grindstolpar med smidda järngrindar.	Kilström
1800-talets mitt	Kyrkklockorna gjuts om.	Kilström
1876	Orgelverk och orgelfasad av orgelbyggaren J. Edberg i Björklinge.	Kilström
1898	Interiör restaurering. Den äldre, slutna bänkinredningen ersätts med öppna bänkar i nygotisk stil. Den äldre bänkinredningen lär ha påmint om den nuvarande läktarbarriären med pilastrar och S-formade ornament. Väggar och valv förses med dekorativ målning och kvadermålning. Predikstol, läktare och orgelbarriär målas i brun färg.	Kilström. SvK
1912	Dopfunten står i vapenhuset efter att en tid ha stått ute på kyrkogården. Kyrkan värms upp med en järnkamin uppställd i närheten av långhusets sydöstra fönster.	Kilström. SvK
1939-40	Nytt orgelverk av orgelfirman Josef Kloss i Jägerndorff.	
1951	Interiör restaurering. Den öppna bänkinredningen från år 1898 ersätts av en slutna bänkinredning. Väggar och valv vitkalkas. Fast inredning målades i en ljusgrå färg framtagen på läktarbarriär och predikstol. Kyrkan förses med eluppvärmning. Altartavlan från 1700-talets förra hälft konserveras och sätts upp på sin gamla plats. Ett antal medeltida skulpturer återförs till kyrkan. Ett fönster i absiden, upptaget omkring år 1800, sätts igen. Ett romanskt fönster på absidens sydsida tas upp. Triumfkrucifixet hängs upp på sin gamla plats i triumfbågen.	Kilström

	Två pyramider tas bort. Ett krucifix i ebenholtz till altaret köps in. Konservering av medeltida skulptur.	
1960-tal	Kyrkogården utvidgas mot söder.	Kilström
Sent 1970-tal	Kyrkogården utvidgas åt väster.	Bomgren
1970 - 1980-tal	Minneslund inrättas. Bårhus uppförs.	Bomgren
1972	Nytt orgelverk byggd av orgelfirman Åkerman & Lund i Knivsta.	Kilström
1992	Kyrkogården utvidgas.	Lst
1996	Ny skåpsinredning till textilier. Matta i mitt- och tvärgång.	SLM Lst
1997	Flyttning och ändring av nypåträffad gravhäll.	Lst
2001	Restaurering av klockstapel.	Lst
2003	Stöld av trästatyett ur kyrkorummet.	Lst